

'Gewoon alles goed doen'



Lekker eten, liefst ook nog lekker betaalbaar. En o ja, ook graag netjes omspringen met ons milieu. De vraag van de consument is simpel, het antwoord van de agrarische sector steeds doeltreffender.

Van GERARD MENTING

Waar van buitenaf het moderne boerenbedrijf en het milieu lang als tegenpolen werden beschouwd, tonen boeren steeds meer aan dat dit niet zo hoeft te zijn. De boer als de grote vervuiler afschilderen, is achterhaald. Het milieu ontzien is voor de boer misschien nog wel belangrijker dan voor de burger. Het is immers zijn productie-omgeving. Als je niet goed zorgt voor bodem, water en dieren zorgt gaat dat ten koste van de bedrijfsresultaten.

Melkveehouder John Koeleman is altijd op zoek naar manieren om te sturen, zoals hij dat noemt. Op zoek naar stappen die hij kan zetten om op zijn bedrijf in het Gelderse Geesteren resultaten te verbeteren. Hij is daar goed in, blijkt uit gegevens van de Vruchtbare Kringloop Achterhoek en Liemers. Net als collega Martijn Kornegoor uit Wichmond, die is uitgeroepen tot de Kringloopboer van Morgen, werkt Koeleman op alle fronten efficiënt en rendabel.

„Ik ben nieuwsgierig naar wat je kunt doen om te verbeteren'', zegt hij daarover. „Efficiënt omgaan met mineralen betekent dat je niet meer mest op het land brengt dan de plant nodig heeft. De milieuwinst die je bereikt gaat hand in hand met economisch voordeel. Alle kunstmest die je niet op het land hoeft te gebruiken hoef je ook niet te kopen.''

Wat meteen opvalt als je het erf oprijdt, is dat de koeien op stal staan. Zeker op een dag met temperaturen boven de 30 graden is dat een aangename plek voor het vee. Als de temperatuur boven de 25 graden uitkomt, krijgen koeien last van hittestress, legt Koeleman uit. In de stal met ventilatoren is het dan heel wat beter uit te houden. „Dan blijven ze ook optimaal voer opnemen. Conditieverlies en verminderde vruchtbaarheid blijven dan uit.''

Zijn bedrijf werkt met een melkrobot. De koeien hebben een halsband om met daarin een chip, zodat de computer precies kan bijhouden wat een dier aan aanvullend voer nodig heeft. Tijdens het melken krijgt de koe dat voorgeschoteld.

„Koeien in de wei vindt ik heel mooi'', begint hij zijn uitleg over waarom zijn dieren op stal staan. „Wij streven hier naar een hoge productie en dan moet ik kunnen sturen, zorgen dat elke koe optimale voedingsstoffen binnen krijgt. In de wei zit je met wisselend weer en meer of minder eiwitten en suikers in gras. Dat geeft veel meer schommelingen. Daarom heb ik veel respect voor boeren die beweiden met een hoge productie en een hoge mineralenbenutting.''

Zijn collega Kornegoor is een van de boeren die goed presteert met vee dat in de wei loopt. Hij is daarin geen uitzondering, meldt innovatiemanager Carel de Vries van LTO Noord. „Binnen VKA neemt weidegang eerder toe dan af. Dit jaar weidt meer dan 60 procent van alle VKA-deelnemers de koeien.''

Vooral vanwege het imago van de sector wordt beweiden beloond. Boeren met koeien in de wei krijgen een cent meer per liter melk. Hij vindt de discussie daarover wat zwaar aangezet. „Driekwart van onze melk gaat als kaas en melkpoeder de grens over. Naar Duitsland bijvoorbeeld, waar beweiding helemaal geen issue is, terwijl daar de biologische producten 20 procent van de markt uitmaken, tegenover hier maar 10 procent.”

De 39-jarige veehouder, die het bedrijf in een maatschap samen met zijn ouders draait, staat open voor vernieuwingen als die het bedrijf verder helpen. Het grootste gedeelte van het ruwvoer voor de dieren verbouwen ze zelf. Een gezonde bodem is de basis voor het bedrijf, betoogt hij. Het gaat dan om de structuur en de vruchtbaarheid van de grond. Dit jaar rijdt hij voor het eerst mest uit met een sleepslang. Het voorkomt dat hij met zware machine over het land rijdt. Zonder dat gewicht van de 17 ton mest blijft de structuur van de bodem beter.

Hij hoopt dat in de opbrengstcijfers terug te zien. Het liefst zou hij van elk perceel exact gegevens bij willen houden over bodemsamenstelling, opname van meststoffen, kwaliteit en hoeveelheid van het gras dat wordt geoogst. „Dan kun je op perceelniveau sturen, maar zo ver ben ik nog niet.”

Uiteindelijk moet het in de stal gebeuren, de hoeveelheid en kwaliteit van de melk bepalen voor een groot deel zijn succes. Daar wordt het voer omgezet in melk. „Je moet heel netjes voeren om een hoge productie te halen.” Per kilogram voer krijgt hij van zijn melkkoeien gemiddeld 1,55 liter melk, met het jongvee erbij gerekend is dat gemiddelde 1,24 liter per kilo. Daarmee zit hij ruim boven het landelijke gemiddelde van ongeveer een kilo voer voor een liter melk. „Dat gaat niet vanzelf. Hard voeren, hard melken”, vat hij het samen. „Dit red je niet met zieke koeien, hooguit een week en dan zijn ze opgebrand. Dat wil je niet. Duurzaam boeren is ook zorgen dat de dieren lang mee gaan, de levensproductie van de koe mag er niet onder lijden.”

Om optimaal resultaat te halen uit de kringloop op het bedrijf moet er balans zijn tussen het aantal dieren, de mest die ze produceren en het aantal hectares waar het voer op wordt verbouwd, legt Koelman uit. Heb je te veel mest voor het land, dan moet je mineralen afvoeren en dat kost weer geld. Levert het land te weinig voer op, dan moet dat worden bijgekocht. „Er is geen geheim, geen manier om gemakkelijk succes te halen. Je moet gewoon alles goed doen.”
